

Zofia Wardęska
Józef Malinowski
Jarosław Matysiak
Poznań

MATERIAŁY TADEUSZA GRABOWSKIEGO
(1871–1960)
(P.III–21)

Tadeusz Stanisław Grabowski urodził się 29 października 1871 r. w Krakowie jako syn Antoniego, przedsiębiorcy drogowego i kierownika szybu naftowego oraz Aliny z Pogorzelskich. Po ukończeniu szkoły podstawowej uczęszczał do Gimnazjum św. Jacka w Krakowie, gdzie w maju 1891 r. zdał maturę. W latach 1891–1895 studiował filologię polską i romańską na Uniwersytecie Jagiellońskim. Następnie, w latach 1895–1896 kontynuował studia z zakresu literatury średniowiecznej w École des Haute Études w Paryżu. Był uczniem prof. Gastona Paris.

Po powrocie do kraju, od września 1896 r. był nauczycielem języka francuskiego w Szkole Realnej – najpierw w Stanisławowie, a w latach 1897–1919 w Gimnazjum Św. Anny w Krakowie.

W 1900 r. doktoryzował się na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego (UJ) na podstawie pracy *Michał Grabowski. Jego pisma krytyczne i pojęcia polityczne*. W 1901 r. habilitował się na UJ na podstawie pracy *Aleksander Tyszyński jako krytyk literacki*. Jako docent historii literatury polskiej wykładał historię literatury romantycznej i dzieje reformacji w I Katedrze Historii Literatury Polskiej UJ. We wrześniu 1909 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Odbył podróże naukowe do Paryża (1895/1896, 1904, 1909), Amsterdamu, Londynu, Madrytu, Petersburga i Rzymu (1909). W latach 1913–1915 był przewodniczącym Powszechnych Wykładów Uniwersyteckich w Krakowie.

Przed 1910 r. rozpoczął działalność w Lidze Narodowej. W 1918 r. był członkiem delegacji Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie.

W kwietniu 1919 r. przeniósł się do Poznania, gdzie został profesorem zwyczajnym historii literatury polskiej na Uniwersytecie Poznańskim (UP) i kierownikiem II Katedry Historii Literatury Polskiej. Wraz z prof. Stanisławem Dobrzyckim zorganizował studium polonistyczne UP. Ponadto, od wiosny do jesieni tegoż roku pełnił funkcję przewodniczącego Powszechnych Wykładów Uniwersyteckich (PWU). Na PWU wykładał do 1923 r. W roku akademickim 1922/23 pełnił funkcję dziekana Wydziału Filozoficznego UP.

W latach 1923–1925 wykładał historię literatury polskiej w Instytucie Słowiańskim w Pradze a w 1927 r. na Sorbonie.

Lata II wojny światowej spędził w Krakowie, gdzie wykładał polonistykę na tajnych kursach uniwersyteckich. Przez pewien czas pracował także w Bibliotece Jagiellońskiej.

Po wojnie powrócił do Poznania i objął w 1946 r. kierownictwo Katedry Filologii Romańskiej po prof. Zygmuncie Czernym. W 1950 r. został przeniesiony w stan spoczynku, ale wykładał jeszcze do 1952 r.

Tadeusz Grabowski badał historię literatury polskiego romantyzmu i odrodzenia, dzieje krytyki literackiej w Polsce, historię literatury francuskiej i włoskiej oraz metodologię badań literackich. W ramach działalności naukowej omówił m. in. dorobek literacki Anatola France'a, wykazując jego związki z twórczością Woltera M. Montaigne'a i E. Renana (*Anatol France. Studium literackie*, 1904), ukazał oryginalność systemu filozoficznego Juliusza Słowackiego jeszcze przed poznaniem Andrzeja Towiańskiego (*Juliusz Słowacki, jego życie i charakter na tle współczesnej epoki*, 1908, 1909, 1910), zainicjował i przeprowadził najszerwsze badania nad dziejami polskiej krytyki literackiej od końca XVIII w. do początków XX w. (*Krytyka literacka w Polsce w epoce pseudoklasycyzmu*, 1918; *Krytyka literacka w Polsce w epoce romantyzmu*, 1931; *Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu*, 1934). Zainicjował w Polsce badania nad literaturą radziecką. Łącznie jego twórczość historycznoliteracka obejmuje ok. 50 publikacji książkowych, nie licząc artykułów, rozpraw i recenzji w czasopiśmie.

W latach 1915–1918 był wydawcą czasopisma politycznego „Rok Polski”, w latach 1917–1919 redaktorem organu Towarzystwa Szkoły Ludowej „Przewodnika Oświatowego”. Ponadto, w latach 1931–1936 był członkiem redakcji „Pamiętnika Literackiego” i „Przeglądu Powszechnego”.

Tadeusz Grabowski był członkiem Polskiej Akademii Umiejętności (od 1909 r. członek korespondent AU, od 1945 r. członek czynny PAU), Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk (od 1913 r. członek korespondent, od 1917 r. członek zwyczajny, w latach 1924–1939 przewodniczący Wydziału Filologiczno-Filozoficznego PTPN), Towarzystwa Naukowego we Lwowie (od 1925 r. członek czynny) i Instytutu Słowiańskiego w Pradze.

Ponadto był członkiem Zarządu Głównego Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie i prezesem Rady Głównej Towarzystwa Czytelni Ludowych w Toruniu.

Odznaczony został m. in. Krzyżem Komandorskim (1938) i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim francuskiego Orderu Legii Honorowej (1938) i Krzyżem Komandorskim czechosłowackiego Orderu Białego Lwa.

W lutym 1928 r. ożenił się z Marią Walter. Małżeństwo miało syna Zbigniewa oraz córki: Elizę, Jadwigę, Ewę oraz Emilię.

Zmarł w Kórniku 27 lipca 1960 r. Pochowany został 30 lipca na cmentarzu parafii pw. Wszystkich Świętych w Kórniku.

Materiały rękopiśmienne Tadeusza Grabowskiego zakupiono dla Archiwum Polskiej Akademii Nauk od córki zmarłego Emilii Białobokowej w marcu 1962 r. (księga nabytków A/30). Wspomnienie pośmiertne ze szczegółowym omówieniem zasług autora spuścizny dla historii literatury polskiej, zamieścił w tomie 52 „Pamiętnika Literackiego” (1961) Kazimierz Mężyński. W spuściźnie brak danych biograficznych z wyjątkiem fragmentów pamiętnika. Materiały obejmują przede wszystkim prace naukowe z zakresu historii literatury polskiej i literatury francuskiej.

Przy porządkowaniu materiały zostały podzielone na cztery działy: dział I – prace naukowe; dział II – materiały działalności naukowej; dział III – materiały biograficzne; dział IV – korespondencja. W dziale I zostały ponadto wyodrębnione następujące grupy. A – prace i

artykuły; B – referaty; C – recenzje i opinie; D – wykłady; E – przemówienia okolicznościowe; F – materiały warsztatowe. W dziale tym zgrupowano najważniejszy pod względem treści materiał spuścizny. Zastosowano tutaj układ rzeczowy. W pozostałych działach układ alfabetyczny.

Prace Tadeusza Grabowskiego zachowane w rękopisach były przeważnie referowane na posiedzeniach powojennych PAU i na zebraniach PTPN. Do najciekawszych zalicza się cykl rozpraw o Adamie Mickiewiczu. Niewykończony szkic monografii odtwarza zniszczoną w czasie wojny monografię o wieszczu. Na żywe zainteresowanie Mickiewiczem – co przejawiało się zwłaszcza w gromadzeniu cennego materiału dotyczącego twórczości wielkiego romantyka – wpłynął zapewne ścisły kontakt, jaki utrzymywał Tadeusz Grabowski z rodziną Adama Mickiewicza w czasie swoich studiów w Paryżu. Fragmenty tego cyklu rozpraw – zdaniem recenzentów – nadają się do opublikowania. Przygotowana do druku jest również praca, warta podkreślenia dla wielu cennych myśli, jakie zawiera: *Nowa nauka o literaturze*. Także niektóre z prac romanistycznych, zwłaszcza: *Ze studiów nad teatrem jezuickim we Francji i w Polsce w wieku XVII i XVIII*, zasługuje na wyróżnienie, ze względu na próbę wyświeatlenia genezy teatru Pierr’a Corneille’a.

Pozostałe działy II, III, IV, liczą zaledwie 6 jednostek (na ogólną liczbę 100 jednostek) i przedstawiają w sposób zaledwie fragmentaryczny działalność naukową Tadeusza Grabowskiego, w tym jego udział w pracach PAU i PAN, zwłaszcza w I Kongresie Nauki Polskiej. Zachowała się korespondencja wpływająca zaopatrzona w aneks, nie dająca jednak obrazu licznych kontaktów naukowych autora spuścizny. Należy przypuszczać, że przynajmniej materiały biograficzne zostaną z czasem uzupełnione, co umożliwi opracowanie bardziej wyczerpującej biografii.

Przy opracowaniu materiałów Tadeusza Grabowskiego znajdujących się w PAN Archiwum Warszawie Oddział w Poznaniu, dużą pomocą były dwie recenzje: 1. części polonistycznej dr. Kazimierza Mężyńskiego i części romanistycznej – doc. dr. Stanisława Gniadka. Ponadto trudność stanowiła segregacja materiałów twórczości naukowej, ze względu na zespół prac zazębiających się tematycznie, a rzadko wyodrębnionych przez autora, jako samodzielne jednostki. Zbyt drobiazgowy podział poszczególnych prac dokonany przez recenzentów nie zawsze też był prawidłowy. Trudność zwiększało jeszcze bardzo nieczytelne pismo. Z 0, 90 mb rozsypu – w tej sytuacji – nie zawsze dało się wyodrębnić całości prac, stąd w inwentarzu pozostają jednostki pod ogólnym mianem „Fragmenty prac”.

Prace nad inwentarzem ukończono w czerwcu 1967 r. Tekst inwentarza poprawili i uzupełnili w 2024 r. Józef Malinowski i Jarosław Matysiak. Materiały Tadeusza Grabowskiego w PAN Archiwum w Warszawie Oddział w Poznaniu otrzymały sygnaturę P.III–21. Po uporządkowaniu rozmiar zespołu to 0, 90 mb. Inwentarz zawiera 100 jednostek archiwalnych, uzupełnionych aneksem.

Źródła i bibliografia

1. Grabowski Tadeusz, [w:] *Czy wiesz kto to jest ?*, red. St. Łoży, Warszawa 1938, s. 225.
2. Grabowski Tadeusz, [w:] *Biogramy uczonych polskich. Materiały o życiu i działalności członków AU w Krakowie, TNW, PAU, PAN*, Część I: *Nauki społeczne*, Zeszyt: A-J, pod red. A. Śródki, P. Szczawińskiego, s. 418–421.

3. Grabowski Tadeusz, [w:] *Uczeni polscy XIX-XX stulecia*, t. 1, A-G, pod red. A. Śródki, Warszawa 1994, s. 565–567.
4. Mężyński Kazimierz, *Tadeusz Grabowski (29 października 1871 – 27 lipca 1960)*, „Pamiętnik Literacki”, T. 52, nr 1 (1961), s. 267–278.
5. Pędzińska Danuta, *Grabowski Tadeusz*, [w:] *Wielkopolski Słownik biograficzny*, pod red. A. Gąsiorowskiego, J. Topolskiego, Warszawa–Poznań 1981, s. 226.
6. *Poczet członków Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk 1857–2007* pod red. A. Pihan-Kijasowej Poznań 2008, s. 166.
7. Wrzosek Adam, *Uniwersytet Poznański w Pierwszych latach swego istnienia (1919, 1919–20, 1920–21, 1921–22, 1922–23) za rektoratu Heliodora Święcickiego. Księga pamiątkowa wydana staraniem Senatu Uniwersytetu Poznańskiego pod redakcją Adama Wrzoska*, Poznań 1924, s. 400–402.

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

	pozycja inwentarza
I. Materiały twórczości naukowej	1–93
A. Prace naukowe i artykuły	1–73
B. Referaty	74–75
C. Recenzje i opinie	76–77
D. Wykłady	78–88
E. Przemówienie okolicznościowe	89–91
F. Materiały warsztatowe	92–93
II. Materiały działalności naukowej	94–97
III. Materiały biograficzne	98–99
IV. Korespondencja wpływająca	100
Aneks	1

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace i artykuły

1. *Wstęp do nauki o literaturze ze szczególnym uwzględnieniem literatury polskiej*
B.d., rkp., l., k. 14
2. *Wstęp do nauki o literaturze*
I red.
B.d., rkp., l., j. franc. i pol., k. 46
3. J.w.
II red.
B.d., rkp., l., k. 78
4. J.w.
III red.
B.d., rkp., l., k. 44

5. J.w.
Fragmenty różnych redakcji
B.d., rkp., l., k. 114
6. *Nauka o literaturze ze szczególnym uwzględnieniem literatury francuskiej*
B.d., rkp., l., k. 27
7. *Nowa nauka o literaturze*
I red.
1940, rkp., l., k. 39
8. J.w.
II red.
B.d., rkp., l., k. 53
9. J.w.
III red.
B.d., rkp., l., k. 153
10. *Nowa nauka o literaturze*
IV red.
1945, masz., l., k. 1–164
11. J.w.
IV red.
1945, masz., l., k. 165–284
12. *Historia literatury polskiej od początku do dni dzisiejszych (1000–1945)*
Cz. 1 (1000–1800)
1946, rkp., l., k. 148
13. *Historia literatury polskiej*
1946, druk z rkp. wstawkami autora, l., k. 167
14. J.w.
Fragmenty pracy z materiałami
B.d., rkp., masz., j. franc. i pol., k. 128
15. *Cechy charakterystyczne katolickiego Renesansu na przełomie wieków XVI i XVII*
B.d., rkp., l., k. 2
16. *Echa paszkwilistyki zachodniej w staropolskim paszkwilu wieków XVI–XVIII*
III redakcje
B.d., rkp., masz., l., 1. 31
17. *Paszkwil staropolski w epoce Renesansu (1535–1625)*
B.d., rkp., druk., l., k. 27
18. *Paszkwil staropolski od Krzyckiego do Niemcewicza (1535–1795)*
1957, rkp., l., k. 14
19. *Paszkwil staropolski (1500–1800)*
I red.
B.d., rkp., l., k. 20
20. *Paszkwil w epoce renesansu a pierwsze polskie antyjezuiki*
II red.
B.d., rkp., l., k. 10

21. *Paszkwil staropolski w epoce renesansu, baroku i rokoko*
 II red.
 B.d., rkp., 1., k. 37
22. *J.w.*
 Fragmenty innych wersji
 B.d., rkp., j. franc. i pol. 1., k. 126
23. *Paszkwil staropolski w epoce baroku*
 III redakcje
 B.d., rkp., masz., 1., k. 92
24. *Paszkwil staropolski w epoce rokoka*
 III redakcje
 1957, rkp., druk., 1., k. 121
25. *Miłośnik średniowiecza w wieku Renesansu*
 B.d., rkp., masz., 1., k. 12
26. *Geneza i kształt artystyczny ustępu III cz. „Dziadów”*
 B.d., rkp., 1., k. 10
27. *Czas powstania i kształt artystyczny ustępu III cz. „Dziadów”*
 II redakcje
 B.d., rkp., masz., druk., 1., k. 22
28. *Ideologia Mickiewicza*
 1956, rkp., masz., 1., k. 124
29. *Ze studiów nad ideologią Mickiewicza*
 III redakcje
 1959 i b.d., rkp., masz., 1., k. 116
30. *J.w.*
 Fragmenty różnych wersji
 1956, masz., druk., 1., k. 67
31. *„Lilje” Mickiewicza*
 B.d., rkp., 1., k. 10
32. *Mickiewicz w r. 1848*
 II redakcje
 B.d., rkp., 1., k. 18
33. *Mickiewicz jako społecznik, polityk, reformator religijny*
 II redakcje
 B.d., rkp., 1., k. 127
34. *J.w.*
 Fragmenty różnych wersji
 B.d., rkp., 1., k. 121
35. *Mickiewicz (monografia)*
 I. red.
 B.d., rkp., 1., k. 49

36. J.w.
II red.
B.d., rkp., I., k. 104
37. J.w.
III red.
B.d., rkp., 1., k. 69
38. J.w.
IV red.
B.d., rkp., 1., k. 97
39. *Zagadnienie biografiki. Biografie mickiewiczowskie* (bibliografia)
B.d., rkp., 1., k.17
40. Mickiewicz
Fragmenty różnych redakcji prac o Mickiewiczu
B.d., rkp., masz., 1., k. 86
41. *Pionier postępu w szacie jezuickiej. Franciszek Bohomolec*
II redakcje
1952 i b.d., masz., 1., k. 45
42. *Staszic jako przyrodnik, obywatel*
IV redakcje
B.d., rkp., masz, druk., 1., k. 29
43. *Twórczość Woronicza*
B.d., masz., 1., k. 13
44. *Ludwik X*
Fragment monografii
Ok. 1918, rkp., 1., k. 26
45. *Ze współczesnej literatury polonistycznej*
B.d., rkp., 1., k. 9
46. *Filologia zachodnio-europejska*
B.d., masz., 1., k. 6
47. *Poetyka*
Fragmenty prac
B.d., rkp., masz., 1., k. 49
48. *Cechy charakterystyczne literatury francuskiej w epoce tzw. drugiego Renesansu*
I red.
B.d., rkp., 1., k.90
49. J.w.
II red.
1949, rkp., 1., k. 99
50. J.w.
III red.
1950, masz., 1., k. 96

51. *J.w.*
Kopia red. II z popr.
B.d., masz., l., k. 118
52. *J.w.*
Fragmenty różnych redakcji
1959, masz., j. ang., franc., pol., l., k. 63
53. *J.w.*
Streszczenie w różnych wersjach
B.d., rkp., l., k. 31
54. *Cechy charakterystyczne tzw. drugiego Renesansu francuskiego w świetle nowych badań i źródeł*
Streszczenie w różnych wersjach
1951, rkp., masz., l., k. 7
55. *Dwoiste oblicze wyznaniowe i dwoista forma literatury francuskiej XVI wieku*
III redakcje
B.d., rkp., masz., j. franc, pol., l., k. 77
56. *Teatr jezuicki a Pierre Corneille*
III redakcje i streszczenie
B.d. i 1952, rkp., masz., j. franc., pol., l., k. 41
57. *Ze studiów nad teatrem jezuickim we Francji i w Polsce w wieku XVII i XVIII*
III redakcje
B.d., rkp., j.franc, łac, pol., l., k. 110
58. *J.w.*
Fragmenty różnych redakcji z materiałami
B.d., rkp., j. franc, łac., pol., l., k. 97
59. *Claudel jako liryk*
IV redakcje
B.d., rkp., masz., l., k. 58
60. *Elementy romańskie w strukturze duchowej polskiej Andegawenki*
Red. do „Tygodnika Powszechnego”, fragm. kopii z poprawkami
B.d., rkp., masz., j. franc, wł., pol., l., k. 64
61. *Elementy romańskie w duchowej strukturze królowej polskiej – Andegawenki*
Różne redakcje i fragmenty z materiałami
1950, rkp., masz., j. franc., wł., pol., l., k. 49
62. *Nowe przyczynki do romańskich elementów w strukturze duchowej polskiej Andegawenki*
B.d., rkp., masz., l., k. 8
63. *Kościół katolicki jako główny czynnik w powstaniu i rozwoju nowożytnej literatury we Francji*
B.d., rkp., masz., j. franc., pol., l., k. 8
64. *Kościół katolicki jako główny czynnik w powstaniu literatury francuskiej*
B.d., rkp., j. franc, pol., k. 22

65. Literatura francuska

Fragmenty różnych prac

B.d., rkp., j. franc, pol., 1., k. 13

66. *Stosunki Polski z Anglią w dziedzinie nauki, filozofii i literatury od zarania średniowiecza do zmierzchu Oświecenia (1000–1822)*

I red.

1945, rkp., 1., k. 33

67. *J.w.*

II red.

B.d., rkp., 1., k. 107

68. *J.w.*

III red.

1947, rkp., 1., k. 90

69. *J.w.*

IV red.

B.d., rkp., 1., k. 140

70. *J.w.*

1946, masz., 1., k. 124

71. *J.w.*

Fragmenty różnych redakcji

1945–1949, rkp., masz., 1., k. 193

72. *J.w.*

Odbitki

1945–1948, druk., 1., k. 13

73. Komunikaty o pracach T. Grabowskiego

Odbitki

1937–1957, druk., sz., 1., k. 36

B. Referaty

74. *Prof. dr Zygmunt Czerny jako romanista*

B.d., rkp., 1., k. 4

75. *Wspomnienie o Juliuszu Kleinerze*

1958, rkp., masz., 1., k. 7

C. Recenzje i opinie

76. Odpowiedź na recenzję Teatr jezuicki a Pierre Corneille J. Lewańskiego

B.d., rkp., 1., k. 1

77. Wniosek w sprawie przyznania Zofii Kossak Szczuckiej literackiej nagrody Nobla

B.d., rkp., 1., k. 3

D. Wykłady

78. Historia literatury francuskiej
B.d., rkp., j. franc, 1., k. 36
79. Literatura łacińsko-francuska a francuska wieków średnich (881–1549)
B.d., rkp., j. franc, pol., 1., k. 172
80. Literatura francusko-łacińska późnego średniowiecza (1200–1500)
B.d., rkp., j. franc, pol., 1., k. 216
81. La littérature du début de la guerre de cent ans a la fin du XV siècle
B.d., rkp., j. franc, 1., k. 73
82. Grand siècle du classicisme français (XIII)
B.d., rkp., j. franc, 1., k. 174
83. Examen de la théorie et des drames de Diderot
B.d., rkp., j. franc, 1., k. 44
84. Lecture et explication des Pensées de Blaise Pascal
B.d., rkp., j. franc., 1., k. 88
85. La langue française en XVI siècle
B.d., rkp., j. franc, 1., k. 67
86. Précis de grammaire historique, de stylistique et d'histoire de la langue et de la littérature française
B.d., rkp., j. franc, 1., k. 39
87. Explication française
B.d., rko., j. franc, 1., k. 3
88. Ćwiczenia i notatki z języka angielskiego
1946, rkp., j. ang., pol., 1., k. 35

E. Przemówienia okolicznościowe

89. Z okazji otwarcia Instytutu Francuskiego w Poznaniu
1949, rkp., j. franc, 1., k. 8
90. Stosunki kulturalne polsko-francuskie
Fragment
B.d., rkp., j. franc, 1., k. 1
91. Podziękowanie za dary otrzymane przez Bibliotekę Uniwersytecką w Poznaniu ze Szwajcarii
B.d., rkp., j. franc, 1., k. 2

F. Materiały warsztatowe

92. Notatki i wypisy u historii literatury polskiej i językoznawstwa
1942–1945, rkp., sz., k. 1–285
93. J.w.
1946–1950, rkp., sz., k. 286–547

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ

94. I Kongres Nauki Polskiej
Program zjazdu polonistów w dniach 8–12 maja 1950 r. w Warszawie
1950, druk., sz., k. 2
95. Polska Akademia Umiejętności
1945–52, masz., powiel., 1., k. 5
96. Polska Akademia Nauk
Komisja Naukowa Obchodu Roku Mickiewicza
1955, powiel., 1., k. 2
97. Stanovy Narodni Ceskoslovenske Spolecnosti v Praze
B.d., druk., j. czes., sz., k. 8

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

98. Fotografie (Jubileusz 90-lecia, ze zjazdu koleżeńskiego)
B.d., 1960, fot. 4
99. Pamiętnik naukowca
Fragmenty
B.d., rkp., masz, k. 45

IV. KORESPONDENCJA

100. Korespondencja wpływająca
1949–1957, rkp., masz., 1., k. 11, zob. aneks 1

ANEKS 1

J.100. Korespondencja wpływająca	
Biblioteka PAN w Krakowie	1954 1.1
Kleiner Juliusz	1957 1.1
Konopczyński Władysław	1949 1.1
Lewański Juliusz	1953 1.1
Państwowy Instytut Sztuki w Warszawie (Leon Schiller)	1952 1.1
Pawlikowski Witold	1952 1.1
„Przegląd Powszechny”	1950 1.1
Teigeova Helena	b.d. wizytówka
Hala	1946 1. 1
M. R.	1950 1. 1